

by exekuce v případech takových byla přikázána soudu. Na tom nemění ničeho ani prohlášení okresní pol. správy ze dne 20. října 1925, neboť dle §u 15 ex. ř. a nařízení ze dne 6. května 1896, čís. 78 ř. zák. může býti prohlášení toto vykládáno jen v ten smysl, na jaké jmění obecní soudně vedená exekuce jest přípustná, nikoliv však jako výrok o tom, zdali vedení soudní exekuce samo o sobě jest dle zákona přípustným čili nic.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Podle vládních motivů k návrhu § 1 nového exekučního řádu ze dne 27. května 1896, čís. 79 ř. zák. neměla se státi tímto zákonem změna v posavadním poměru soudní a tak zvané politické exekuce v kvantitativním směru. Soudní exekuce neměla býti rozšířena na nároky, které posud nebyly soudně vykonatelný. Tento úmysl zákona došel výrazu tím, že v §u 1 čís. 10, 12 a 14 ex. ř. byla rozhodnutí správních úřadů prohlášena za tituly pro soudní exekuci pouze potud, pokud jich nucený výkon jest zákonnými ustanoveními přikázán soudům. Zásadně mají býti i za platnosti nového exekučního řádu, tak jako dříve, nálezy úřadů správních a samosprávných prováděny a vynucovány cestou správní. Tak ustanovuje § 1 čís. nař. ze dne 20. dubna 1854, čís. 96 ř. zák., kterýž předpis nebyl posud změněn. V §u 3 téhož nařízení přikázána jest zvláště exekuce za účelem vymáhání platů obecních úředníků, kteří byli státní správou ustanoveni na útraty obce, výslovně státní správě. Stěžovatel navrhl exekuci na základě usnesení okresní správní komise ze dne 6. ledna 1923, tedy úřadu samosprávného. Usnesení to spadá jako exekuční titul pod § 1 čís. 10 ex. ř., a mohla by na jeho základě býti povolena soudní exekuce jenom, kdyby zákon o služebních poměrech obecních úředníků ze dne 23. července 1919, čís. 443 sb. z. a n., o nějž se ono usnesení opírá, nebo jiný zákon přiděloval nucený výkon rozhodnutí, vydaných samosprávnými úřady dle §u 40 zmíněného zákona ve sporech o služební příjmy obecních úředníků, soudům. Jelikož takového zákonného předpisu není, byl návrh stěžovatelův na povolení soudní exekuce odmítnut právem.

Čís. 5740.

W-konto.

Pokud jest pokládati za to, že komisionářský obchod byl uzavřen filiálkou a nikoliv ústřednou banky.

Byl-li obchod s tuzemcem uzavřen tuzemskou filiálkou vídeňské banky, nelze spor přerušiti.

Nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. nevztahuje se na případ, že cenné papíry byly na Vídeňské burse koupeny.

Tuzemská filiálka jest oprávněna dožadovati se na tuzemském komitentu zaplacení kupní ceny za nákup na Vídeňské burse v Kč, při čemž

jest lhostejno, zda pohledávka byla zapsána na řádném či na zvláštním účtě komitentově.

(Rozh. ze dne 9. února 1926, Rv I 1530/25.)

K příkazu Arnošta R-a, bydlícího v Teplicích-Šanově, koupila pro něho vídeňská banka v době od 12. do 20. února 1919 cenné papíry na vídeňské burse a obtížila ho na zvláštním účtu (conto separato) 595.260 K. Tvrdí, že příkaz byl dán její teplické filiálce, převedla banka (její teplická filiálka) pohledanost proti Arnoštu R-ovi na řádný účet a přihlásila k úpadku, vyhlášenému o jmění Arnošta R-a, pohledávku 595.260 Kč. Ježto přihlášená pohledávka byla správcem úpadkové podstaty popřena, domáhala se teplická filiálka banky na správci úpadkové podstaty určení, že přihlášená pohledávka 595.260 Kč jest pravou a že jest jí zařaditi do třetí třídy úpadkových pohledávek. O b a n i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: Procesní soud prvé stolice vychází sice se stanoviska, že bankovní obchody, z nichž žalobkyně nárok svůj čerpá, uzavíral Arnošt R. přímo s vídeňskou ústřednou, dochází však na základě nesporných skutečností, že teplická filiálka zasílala Arnoštu R-ovi výtahy z knih a že Arnošt R. nejen výtahů těch nepozastavoval, nýbrž s ní i jednal o snížení míry úrokové, však k závěru, že teplická filiálka vstoupila za souhlasu Arnošta R-a do obchodů, jež tento s vídeňskou ústřednou uzavřel a že Arnošt R. považoval a uznával filiálku za svou věřitelku. Pokud jde o právní poměr mezi Arnoštem R-em a teplickou filiálkou, jde soud odvolací ještě dále. Zjistiv na základě svědecké výpovědi Fritze E-a, že Arnošt R. měl konto u teplické filiálky a že tato zmocnila vídeňskou ústřednu, by přímo prováděla příkazy ke koupi a prodeji papírů, jež jí Arnošt R. udělí, dospívá na základě tohoto zjištění ve spojení se skutkovými okolnostmi, z nichž vychází soud procesní, k závěru, že šlo o přímý právní poměr mezi Arnoštem R-em a filiálkou teplickou. V tomto svém názoru je soud odvolací utvrzován i úvahou, že, kdyby bylo šlo o přímý právní poměr mezi Arnoštem R-em a vídeňskou ústřednou, jak jej tvrdí odvolatel, byla by vídeňská ústředna zajisté zasílala Arnoštu R-ovi výtahy z knih přímo sama právě tak jako jiným svým zákazníkům a že by tak nebyla činila prostřednictvím filiálky, jež na obchodech těch zúčastněna nebyla. Šlo-li však o přímý právní poměr mezi Arnoštem R-em a teplickou filiálkou, jest právní stanovisko soudu procesního jak ohledně místa plnění, tak i ohledně měny úplně správné. Tím jest odňat základ všem úvahám odvolatelovým, pojícím se k tomu, že Arnošt R. je povinen splniti závazek toliko ve starých rakousko-uherských bankovkách nebo v korunách rakouských proto, že plništěm byla Vídeň. Zbývá otázka konta »W«. V tom ohledu vytýká odvolatel právem soudu procesnímu, že se řešení této otázky nepodjal. Otázkou touto měl se soud procesní zabývat již proto, poněvadž skutečnost, že zažalovaná pohledávka byla teplickou filiálkou vedena po řadu let na kontu »W«, zřízeném pro Arnošta R-a, a že teprve v době vyhlášení

úpadku na jeho jmění byla převedena na řádné jeho konto, tvořila jednu z nejpodstatnějších námitek, které odvolatel proti nároku žalobnímu uplatňoval. Jelikož se však procesní soud otázkou tohoto konta, jež jest otázkou čistě právní, nezabýval, nezbyvá soudu odvolacímu, než aby tak učinil sám. Při řešení otázky této dlužno si především uvědomiti, co vedlo k tomu, že banky zřizovaly pro své zákazníky zvláštní konto »W.«. Způsobeno to bylo vládním nařízením ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. Nařízení to, zasahujíc hluboce do hospodářských poměrů jednotlivců v tuzemsku bydlících, kteří byli ve spojení s cizinou (nejmč s Rakouskem), vyslovuje záповěď převodu soukromých peněžních pohledávek, pokud jsou splatny v korunách, z ciziny do tuzemska. Záповěď ta týká se i pohledávek, jež vznikly z prodeje cenných papírů mimo území Československé republiky. Poněvadž takovéto pohledávky nemohly býti z ciziny do tuzemska převedeny a osud pohledávek těch byl a je dosud neznámým, bylo pro ně zřizováno konto separato: konto »W« pro pohledávky za Vídní a konto »B« pro pohledávky za Budapeští. Záповědí touto byly postiženy hlavně ony osoby v tuzemsku, které prodaly papíry na burse vídeňské, — ta byla tehdy hlavním trhem peněžním, poněvadž dnem 6. února 1919 počínajíc nemohly výtěžek z prodaných papírů do tuzemska převésti. O takovýto případ ve sporu tomto však nejde, neboť Arnoštu R-ovi nevzešla pohledávka proti teplické filiálce z prodeje papírů na vídeňské burse, nýbrž vzešla filiálce pohledávka proti němu, jež dle ustanovení §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. je splatna v korunách československých. Z důvodu toho nebylo vůbec třeba, pro pohledávku tu zřizovati zvláštní konto a jestliže se tak přece stalo, nemůže z toho odvolatel dovozovati právo, že může dluh Arnošta R-a býti splacen v bývalých korunách rakousko-uherských, nebo korunách rakouských. V nekolikovaných bankovkách rakousko-uherských mohl by býti dluh Arnošta R-a splacen jen tehdy, kdyby šlo o právní jednání po 10. březnu 1919 a kdyby tento způsob placení byl výslovně umluven (§ 8 čís. 3 zák. ze dne 25. února 1919, čís. 86 sb. z. a n.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

V dovolání, podaném z důvodů č. 2, 3 a 4 §u 503 c. ř. s., snaží se žalovaná strana dovoditi:

a) že smluvníkem Arnošta R-a nebyla a není žalující filiálka, mající sídlo v Teplicích-Šanově, nýbrž vídeňská ústředna banky,

b) že proto nebyla a není zažalovaná pohledávka splatna v československých korunách a právem byla zúčtována odděleně od řádného konta na zvláštním kontu »W,

c) že žalující strana nebyla oprávněna po pětiletém účtování pohledávky na kontu W přenéstí ji bez souhlasu dlužníkovy na řádné konto znějící na československé koruny a požadovati zaplacení v těchto korunách. V žádném z těchto bodů nelze dáti žalovanému za pravdu. Na

základě provedených důkazů zjistily nižší soudy souhlasně, že vídeňská ústředna banky koupila v tomto případě tak, jako vždy před tím, pro Arnošta R-a na vídeňské burse cenné papíry sice na přímý jeho příkaz, avšak na základě zmocnění uděleného jí teplickou filiálkou, by přímé příkazy Arnošta R-a vyřizovala jako její vlastní, a na základě úhrady složené a účtované u teplické filiálky, že se před vyřízením každého příkazu informovala u teplické filiálky o dostatečnosti úhrady, že koupené papíry uschovala u sebe pro teplickou filiálku, že vyúčtování Arnoštu R-ovi dělo se vždy teplickou filiálkou, že týž vždy platil u této filiálky, a že teplická filiálka zaslala mu výtahy z knih vlastním jménem, aniž se on kdy proti tomu ohradil. Z těchto skutkových zjištění učinil odvolací soud správný právní závěr, že smluvníkem Arnošta R-a byla od prvopočátku teplická filiálka. Vídeňská ústředna jednala jenom jako subkomisionářka své filiálky, vyřizovala přímé příkazy R-ovy pouze na základě zmocnění uděleného jí filiálkou a na její účet, nevstoupila k němu v přímý smluvní poměr a nenabyla ani neosobovala si vůči němu žádných práv. Pokud napadá tento právní závěr pro domnělý rozpor se spisy, neprovádí takto uplatněného dovolacího důvodu č. 2 §u 503 c. ř. s. po zákonu, neboť ten byl předpokládal, že odvolací soud vycházel při svém rozhodnutí ze skutkových okolností, které jsou v rozporu se spisy, neb nemají v nich opory, takových skutkových okolností však dovolání neuvádí. Za to jest v rozporu s napadeným rozsudkem tvrzení dovolatelovo, že právní závěry odvolacího soudu si odporují, poněvadž týž na jiném místě vyslovil, že filiálka nebyla na obchodech žalovaného zúčastněna. Jasný smysl dotčené statě důvodů odvolacího soudu jest ten, že, kdyby ústředna byla bývala přímou smluvní stranou, byla by posílala výpisy z knih přímo a vlastním jménem a že by jich nebyla posílala teplickou filiálkou, kdyby tato nebyla bývala na obchodech zúčastněna. Dovolatel stěžuje si také, že nebyly provedeny všechny jím nabídnuté důkazy o okolnostech, svědčících pro přímý smluvní poměr mezi žalovaným a bankovní ústřednou, ale provádí takto uplatněný další dovolací důvod č. 2 §u 503 c. ř. s. jen zcela všeobecně, takže není z jeho vývodů patrné, která z jednotlivých, nahoře uvedených, skutkových zjištění pokládá za nesprávná, a které jednotlivě neprovedené důkazy za způsobilé je zvrátiti. Takto proveden, nebyl ani tento dovolací důvod proveden podle zákona a jest ve skutečnosti pouhým brojením proti zhodnocení provedených důkazů, jež jest však v dovolacím řízení dle §u 503 c. ř. s. nepřipustné. Ostatně uznává žalovaný sám správnost napadených skutkových zjištění i právního závěru, že smluvníkem nebyla ústředna, nýbrž teplická filiálka, tvrdě, že ústředna zatížila filiálku kupní cenou v nekolokovaných bankovkách. Takové zatížení filiálky nebylo by možným, kdyby ústředna byla v přímém poměru se stranou a filiálka jenom, jak žalovaný stále zdůrazňuje, zúčtovacím místem, neboť pak by ústředna byla musila svého komitenta zatížit přímo. Zjištěním, že smluvníkem Arnošta R-a nebyla vídeňská ústředna, nýbrž teplická filiálka banky, padají všechny další námitky žalovaného.

Není předně důvodu ku přerušení sporu podle vládního nařízení ze dne 18. prosince 1924, čís. 274 sb. z. a n., po případě z 15. prosince 1925, čís. 249 sb. z. a n., neboť obě smluvní strany měly 26. února 1919 bydliště a sídlo v Československé republice. Že rozhoduje sídlo zúčastněné filiálky, a ne sídlo akciové společnosti, jež bylo ovšem ve Vídni, bylo výslovně ustanoveno v §u 1 zákona z 30. června 1922, čís. 207 sb. z. a n. Jelikož cenné papíry byly koupeny v únoru 1919, tedy před rozlukou měny, nemohla ústředna zatížití filiálku jinak než v rakousko-uherských korunách, ale také filiálka nemohla Arnoštu R-ovi účtovatí kupní cenu jinak, než v těchto korunách. Jakým způsobem se filiálka sprostila svého dluhu u ústředny, jest pro závazek žalované strany naprosto nerozhodno, a netřeba proto podrobněji vysvětlovati, že filiálka tvořila s ústřednou jedinou právnickou osobu, a ani ta ani ona se nemohly ze vzájemného poměru obohatiti, dále, že uvedená nařízení o přerušení sporů o splnění peněžních závazků ve starých korunách v poměru ku republice Rakouské neplatí podle §u 1 (5) pro právní poměry mezi filiálkou a hlavním závodem. Bezpodstatny jsou proto nejen námitky bezdůvodného obohacení a neúplnosti řízení, poněvadž prý nebylo zjištěno, kdy a v jaké měně filiálka zaplatila ústředně, nýbrž i námitka předčasnosti žaloby založená na mylném názoru, že se předem musí rozřešiti otázka, v jaké měně má filiálka zaplatiti ústředně. Když byla smluvníkem R-ovým teplická filiálka, byly splništěm při nedostatku jiné úmluvy podle §u 324 obch. zák. Teplice-Šanov, kde měly obě strany bydliště a sídlo, pak se však nevztahovalo na zažalovanou pohledávku nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. o zákazu převodu pohledávek a úhrad z ciziny do území Československé republiky, neboť byla od počátku pohledávkou tuzemskou, jež nepotřebovala a nemohla býti do zdejšího území převedena. Jinak bylo by, kdyby šlo nikoliv o nákup, nýbrž o prodej cenných papírů na Vídeňské burse, pak ovšem nemohla by utržená za ně kupní cena býti převedena do československého území. Neprávem tvrdí dovolání, že by bylo proti dobrým mravům, kdyby banky požadovaly pohledávky z nákupu cenných papírů v československých korunách, ale odepíraly vypláceti v týchž korunách útržky za prodané cenné papíry. Pokud takový postup bank odpovídá přesným zákonným předpisům, vydaným v zájmu československé měny, nemůže se tvrditi, že odporuje dobrým mravům, pravidlům poctivého obchodu. Jelikož zažalovaná pohledávka byla splatna v oblasti Československé republiky, proměnila se podle §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. na československé koruny bez ohledu na to, zda byla zapsána na řádném kontu komitentově, či na kontu zvláštním. Československý zákon nerozeznává v té příčině a vůbec nenařizuje, že a kdy se mají jednotlivé pohledávky účtovatí odděleně. Účtovala-li žalující filiálka pohledávku na zvláštním kontě, pojmenovaném »konto separato W«, nelze v tom spatřovati projev určité vůle co do měny, ve které má býti placeno, ba za tehdejších poměrů, kdy o účelu a dosahu měnových opatření Československé a Rakouské vlády byla nejistota, ani projev vůle, že pohledávka nemá býti placena v československé

měně. Odděleným účtováním byl právě jenom dán výraz nejistotě o budoucím osudu této pohledávky, nejistotě však, ku které nebylo v tomto případě důvodu a jež vznikla jenom z omylu o pravém smyslu zákonných předpisů. Takový omyl nemůže sám o sobě býti nikomu na prospěch, ale také ne na škodu. Soud musí právní poměr posouditi nikoliv podle omylného, třeba srovnalého, právního názoru stran, nýbrž podle skutečných předpisů zákona. Teprve právní jednání, totiž projev určité vůle, který podle vůle projevujícího má míti za následek vznik nebo zánik práva, jest spojen s právními účinky. Bylo již řečeno, že v pouhém zřízení zvláštního účtu nelze ho spatřovati. Tím padá však i poslední námitka žalovaného, že žalující banka nemůže nyní po pětiletém účtování pohledávky na zvláštním účtu přenést ji na účet řádný a požadovati placení v československých korunách. Přenesení na řádný účet nemá právního významu, neboť pohledávka byla splatna v československých korunách již tehdy, když byla vedena ještě na účtu zvláštním. Neprávem dovolává se žalovaný zdejšího rozhodnutí uveřejněného pod čís. 4162 sb. n. s. a dalšího podobného rozhodnutí, jimiž bylo uznáno, že účtování pohledávky na zvláštním nebo řádném kontu může býti odporováno jenom ve lhůtě smlouvou neb pravidly poctivého obchodu určené. V obou těchto případech šlo o prodej cenných papírů na vídeňské burse, a způsob účtování na řádném neb zvláštním kontu byl projevem vůle o tom, zda vstoupila banka do obchodu jako přímá smluvní strana, či zda provedla jej na účet komitenta jako komisionářka (čl. 376 obch. zák.), na němž záviselo rozřešení otázky, zda postihuje zákaz převodu úhrady z Vídně do Československa banku či komitenta. V tomto sporu nejde o takový projev vůle, a neměl by ani právního významu, neboť zažalovaná pohledávka by byla v obou případech splatna v československých korunách.

Čís. 5741.

Nárok Čs. eráru (bankovního úřadu min. financí) na zaplacení v Kč zápůjčky poskytnuté rakousko-uherskou bankou na lombard válečných půjček. Čs. erár nezavinil znehodnocení válečných půjček (§ 459 obč. zák.), nanejvýš nebyly válečné půjčky znehodnoceny zákony ze dne 24. června 1920, čís. 417 sb. z. a n. a ze dne 30. září 1924, čís. 216 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 9. února 1926, Rv I 1560/25.)

Žalobě Československého eráru (Bankovního úřadu ministerstva financí) na zaplacení zápůjčky, poskytnuté Rakousko-uherskou bankou na lombard válečných půjček, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Ne j v y š š í m s o u d e m z těchto

d ů v o d ů :

Žalovaná strana napadá rozsudek odvolacího soudu jenom z důvodu nesprávného právního posouzení, jež spatřuje v tom, že odvolací soud